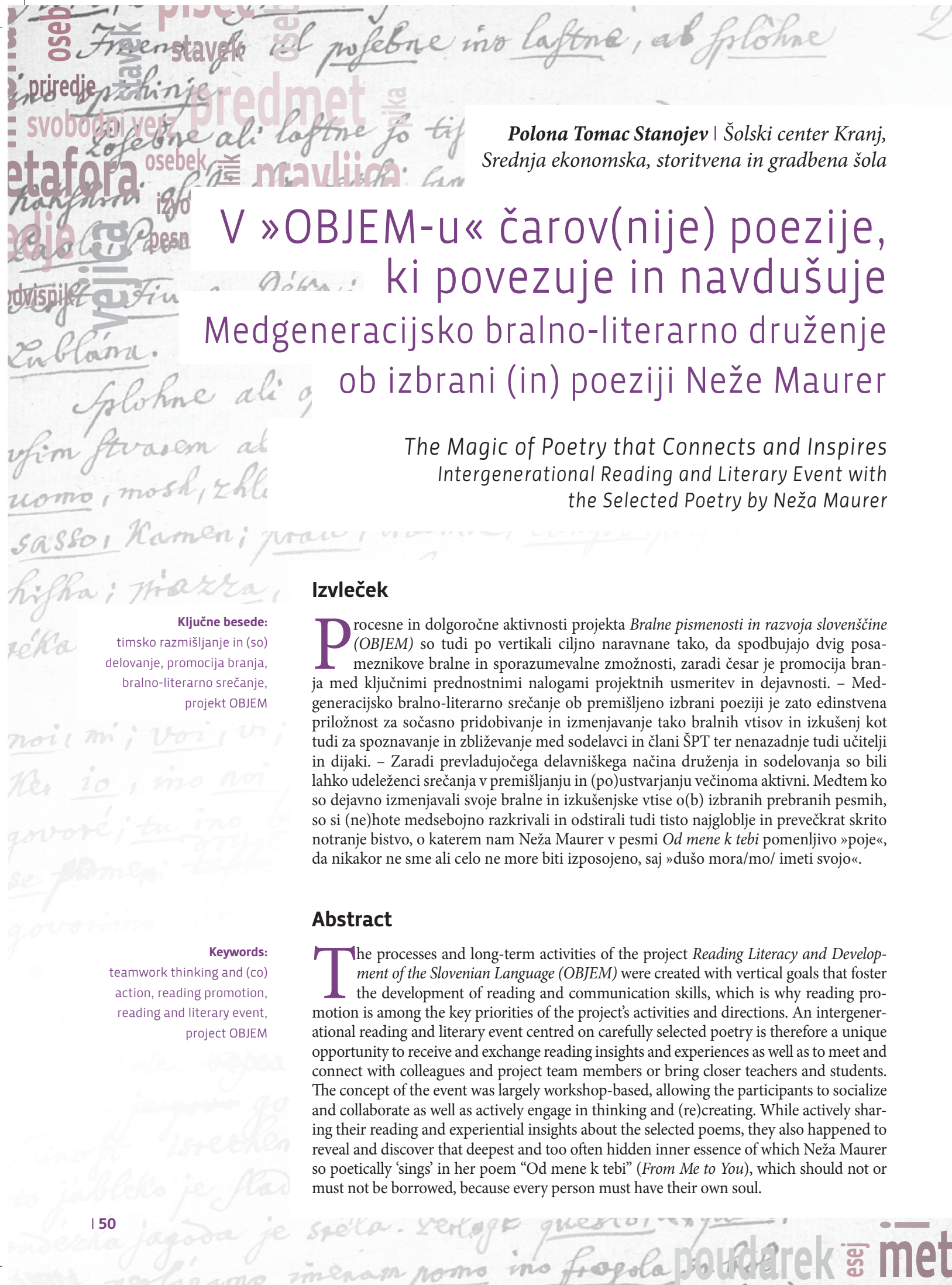

Polona Tomac Stanojev | Šolski center Kranj,
Srednja ekonomska, storitvena in gradbena šola

V »OBJEM-u« čarov(nije) poezije, ki povezuje in navdušuje Medgeneracijsko bralno-literarno druženje ob izbrani (in) poeziji Neže Maurer

The Magic of Poetry that Connects and Inspires
Intergenerational Reading and Literary Event with
the Selected Poetry by Neža Maurer

Izvleček

Ključne besede:
timsko razmišljanje in (so)
delovanje, promocija branja,
bralno-literarno srečanje,
projekt OBJEM

Procesne in dolgoročne aktivnosti projekta *Bralne pismenosti in razvoja slovenščine (OBJEM)* so tudi po vertikali ciljno naravnane tako, da spodbujajo dvig posameznikove bralne in sporazumevalne zmožnosti, zaradi česar je promocija branja med ključnimi prednostnimi nalogami projektnih usmeritev in dejavnosti. – Medgeneracijsko bralno-literarno srečanje ob premišljeno izbrani poeziji je zato edinstvena priložnost za sočasno pridobivanje in izmenjavanje tako bralnih vtisov in izkušenj kot tudi za spoznavanje in zbliževanje med sodelavci in člani ŠPT ter nenazadnje tudi učitelji in dijaki. – Zaradi prevladujočega delavniškega načina druženja in sodelovanja so bili lahko udeleženci srečanja v premišljanju in (po)ustvarjanju večinoma aktivni. Medtem ko so dejavno izmenjavali svoje bralne in izkušenske vtise o(b) izbranih prebranih pesmih, so si (ne)hote medsebojno razkrivali in odstirali tudi tisto najgloblje in prevečkrat skrito notranje bistvo, o katerem nam Neža Maurer v pesmi *Od mene k tebi* pomenljivo »poje«, da nikakor ne sme ali celo ne more biti izposojeno, saj »dušo mora/mo/ imeti svojo«.

Abstract

Keywords:
teamwork thinking and (co)
action, reading promotion,
reading and literary event,
project OBJEM

The processes and long-term activities of the project *Reading Literacy and Development of the Slovenian Language (OBJEM)* were created with vertical goals that foster the development of reading and communication skills, which is why reading promotion is among the key priorities of the project's activities and directions. An intergenerational reading and literary event centred on carefully selected poetry is therefore a unique opportunity to receive and exchange reading insights and experiences as well as to meet and connect with colleagues and project team members or bring closer teachers and students. The concept of the event was largely workshop-based, allowing the participants to socialize and collaborate as well as actively engage in thinking and (re)creating. While actively sharing their reading and experiential insights about the selected poems, they also happened to reveal and discover that deepest and too often hidden inner essence of which Neža Maurer so poetically 'sings' in her poem "Od mene k tebi" (*From Me to You*), which should not or must not be borrowed, because every person must have their own soul.

1 Branje med mladimi kot izbira in privilegij kultivirane manjšine in ne navada ter še manj »razvada« povprečne večine

V težavnem obdobju, ko koronakriza podaljšuje in stopnjuje krizo vrednot in zlasti mladi prosti ter »odvečni čas« rajši kot ob knjigi ali z njo zapravljajo za takšnimi in drugačnimi zasloni, je branje (še) bolj nesamoumeven privilegij izbrane manjšine kot perspektiva napredne in ozaveščene večine, za katero bi si zlasti slovenistični učiteljski zanesenjaki želeli, da bi v kulturni zapuščini zopet ali še vedno prepozna(va)la in ohranjala svojo intelektualno identiteto ter jo razvijala v trajno duhovno poslanstvo bodočega izobraženca.

Zato je še toliko bolj pomembno, da skrb za dvig bralne zmožnosti in posledično kulture mladostnikov ni osredotočena in omejena zgolj na pouk slovenščine, ampak se uresničuje širše in globlje ne samo pri drugih učnih predmetih, temveč tudi tistih (ob)šolskih dejavnostih, pri katerih se dogodkovno in tematsko vertikalno povezujejo, udeležujejo ter sodelujejo bralno in interesno različne generacije tako učiteljev kot dijakov.

2 Medgeneracijsko literano srečanje kot izziv in priložnost za vertikalno bralno druženje ter tvorno sodelovanje, ki nas intimno navdihuje, zbližuje in stanovsko izpo(po)lnjuje

Medgeneracijsko bralno-literarno srečanje, ki smo ga z željo in namenom, da bi v sklopu prednostnih aktivnosti projekta *Bralne pismenosti in razvoja slovenščine (OBJEM)* z lastnim bralnim okusom in zgledom med mladimi promovirali in širili branje (tudi/predvsem) umetnostnih besedil, je v obdobju dela na daljavo potekalo v Microsoftovi spletni aplikaciji Teams v več (3) delih in vertikalnih stopnjah med 1. in 22. 12. 2020.

Spontana ideja, ki je v večtedenskem premišljanju in snovanju glede na uspešnost prve, komorne izvedbe zgolj med izbranimi učitelji (sodelavci v projektu OBJEM) nazadnje prerastla v vsešolski kulturni dogodek, se mi je kot vodji ŠPT utrnila tudi z namenom, da bi v zadnjem mesecu malodušje koledarskega leta 2020 presegli z literarnim dogodkom ter hkrati obeležili visok osebni jubilej vsestranske besedne

umetnice in izjemne intelektualke Neže Maurer. Pretanjena poznavalka ter izpovedovalka nežne in občutljive duše, še posebej ženske, je namreč častitljivi 90. rojstni dan praznovala v predprazničnem tednu, 22. 12. 2020.

Glede na srečno, nepozabno in zato tudi zavezujoče naključje – da sem imela kot mlada nadobudna učiteljica in zanesenjaška ljubiteljica vezane besede konec 90. let prejšnjega stoletja izjemno priložnost v nekajletnem sosedskem sožitju v Kranju jubilentko spozna(va)ti tudi osebno – pa je dobila kulturna prireditev poleg stanovskih in ljubiteljskih vsaj deloma tudi povsem individualne, če že ne kar intimne razsežnosti.

3 OBJEMalnica ŠPT OBJEM kot vozlišče ustvarjalnih (za)misli, razvojnih (s)pobud in inovativnih idej ter stičišče medosebne bližine in pesniške miline

Prvi del bralnega srečanja, ki je 1. 12. potekalo v ekipi OBJEM in kanalu OBJEMalnica, namenjenemu občasnim bralno-literarnim srečanjem članov ŠPT o(b) izbranih umetnostnih besedilih, je skozi voden pogovor in refleksijo simbolno povezovalo in usmerjalo 9 premišljeno izbranih in tematsko raznolikih pesmi Neže Maurer. Vsak udeleženec je med njimi izbral »svoje« besedilo in ostalim skozi podoživeta občutja in izkušnje predstavil ter pojasnil svojo povsem osebno odločitev.

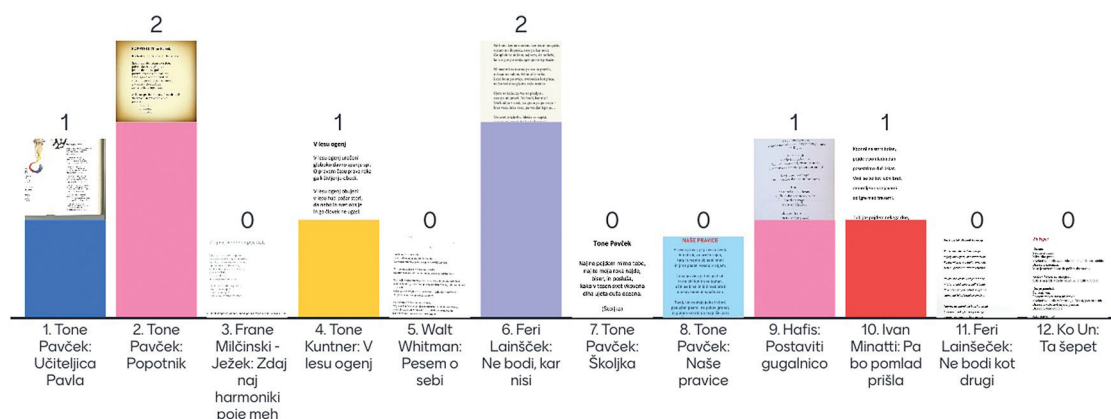

Slika 1: ŠPT in skrbnici (Posnetek zaslona VK-srečanja v Microsoftovi aplikaciji Teams, avtorica P. Tomac Stanojev).

Drugi del bralnega druženja v enaki, zgolj učiteljski sestavi smo z enotedenskim časovnim zamikom posvetili podobnemu intimnemu pogovoru in povsem osebnemu razmišljanju o(b) izbrani pesmi katerega koli avtorja. Navdihujoče in sproščeno bralno druženje s spontanimi in srčnimi individualnimi odzivi smo po dveurnem kratkočasnem »lite-

Tvoja pesem, moja misel

Mentimeter

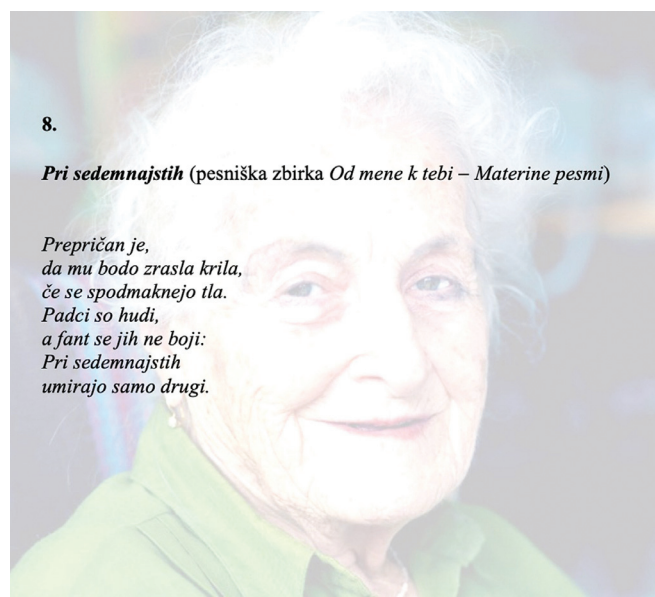
Slika 2: Izbor najpesmi.

rarnem paberkovanju» v dveh ločenih srečanjih zaključili in strnili z evalvacijskim razmislekom in izborom najpesmi v spletnih aplikacijah Padlet in Mentimeter. Družno in ne povsem nenadejano smo ugotovili, da nas poleg stanovske pripadnosti ter službenih obveznosti marsikaj povezuje in navdušuje, zato smo sklenili izkušnjo sodelovalnega bralno-literarnega srečanja podeliti ter vertikalno nadgraditi še z drugimi učitelji in predvsem dijaki ter hkrati (po)skrbeti za promocijo branja zlasti med mladimi.

4 Čustveno-doživljajsko vertikalno povezovanje kot nadaljevanje in nadgrajevanje kreativnega razmišljanja in tvornega medgeneracijskega (so)delovanja

Priprava literarnega srečanja, s katerim smo 22. 12. priložnostno počastili pesničin visok osebni jubilej, je bila zaradi izvedbe na daljavo vsebinsko in tehnično dokaj zahtevna, zato je bilo neizbežno še pred tem premišljeno izbrati mladim bralcem primerna pesniška besedila in spletno aplikacijo, ki omogoča učinkovito sodelovalno oz. delavniško izvedbo (MS Teams).

Simbolne razsežnosti številke 9, ki v desetiški različici predstavlja 90. rojstni dan Neže Maurer in hkrati desetletje minulega stoletja, ko sva se medsosedske seznanili in zblížali, sem v sodelovanju s šolsko knjižničarko dovolj razvidno in namenoma poudarila z izborom 9 tematsko in sporočilno raznolikih pesmi, za katere sem upala in pričakovala, da bodo podobno kot učitelje za branje ter premišljevanje nagovorile in navdušile tudi dijake.

Slika 3: Izbor pesmi Neže Maurer.

8.

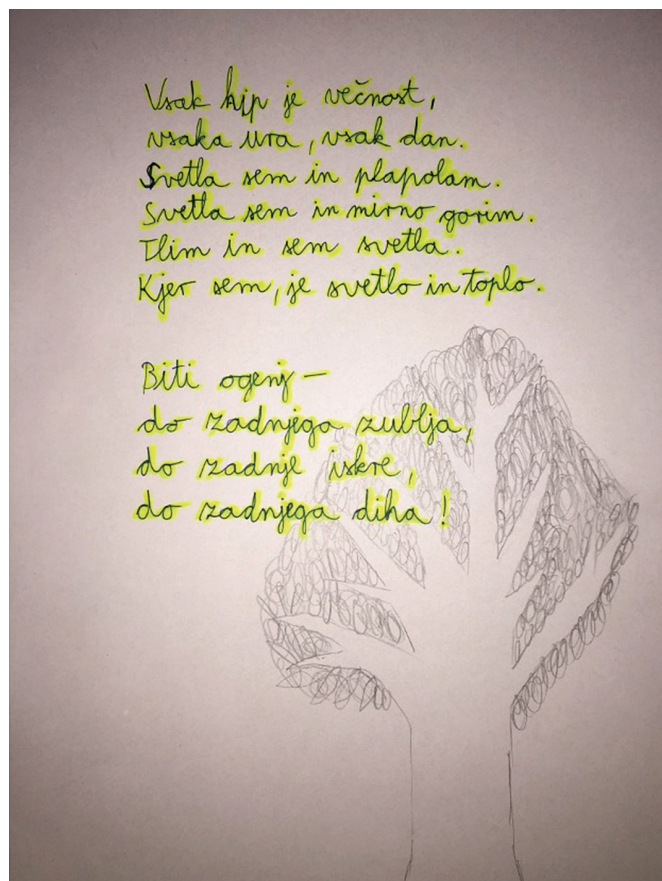
Pri sedemnajstih (pesniška zbirka Od mene k tebi – Materine pesmi)

*Prepričan je,
da mu bodo zrasla krila,
če se spodmaknejo tla.
Padci so hudi,
a fant se jih ne boji:
Pri sedemnajstih
umirajo samo drugi.*

Z namenom in željo, da bi tudi dijaki s svojim izborom (so) vplivali na vsebinsko zasnovo prireditve, so bili že pred samim srečanjem povabljeni, da izberejo poljubno pesem v slovenskem jeziku katerega koli domačega ali tujega avtorja.

Ker je bilo bralno-literarno srečanje zamišljeno in zasnovano tako, da so bili udeleženci (predvsem dijaki) ob pomoči razrednika in učitelja, ki jih prav tako poučuje, pri izvedbi čim bolj aktivni in sodelovalni, je bil na začetku le krajši predstavitevno-anekdotični uvod o jubilarntki, zatem pa je sledil še najpomembnejši in daljši delavniški del. – Uvodoma so si imeli dijaki po vnaprej pripravljenih e-gradivih in spletnih povezavah priložnost ogledati ter obenem spozna(va)ti razgibano življenje in delo Neže Maurer. – Sledil je vnaprej posnet krajši intervju, ki so ga dijaki zaključnega

letnika pripravili z menoj glede na najino osebno znanstvo in v katerega so bili skozi spominski pogovor prepleteni predvsem anekdotični poudarki. – Zadnji, najbolj intenzivni in ustvarjalni del bralno-literarnega druženja pa je v dveh ločenih in nadaljevalnih delih potekal delavniško: dijaki so ob predhodno načrtovanih in spontanah sugestijah učiteljev spremljevalcev najprej na glas (pre)brali izbranih 9 pesmi Neže Maurer, zatem pa so v manjših skupinah (od 6 od 8 dijakov) izb(i)rali vsak »svojo« pesem omenjene avtorice in v usmerjenem pogovoru sošolcem pripovedovali, s čim jih je sporočilno ali kako drugače spodbudila in nagovorila k premišljevanju, besedovanju in naposled tudi (po)ustvarjanju. Tisti najbolj kreativni posamezniki so namreč ob in po tem k prebranemu in povedanemu prispevali tudi svoja pesniška ali prozna besedila, ki bodo objavljena v šolskem glasilu in razstavljena na oglasnih panojih v šolski avli oz. knjižnici. – Potem ko so dijaki z glasovanjem in argumentiranjem izbrali še zmagovito pesem Neže Maurer, ki se je večine tako ali drugače najbolj dotaknila, so v drugem, zaključnem delu delavniškega dela srečanja učitelji in dijaki na podoben način brali, razpravljali in (po)ustvarjali še o(b) pesmih, ki so jih za druženje ob poeziji izbrali dijaki. – Kulturni dan se je po nekajurnem intenzivnem literarnem udejstvovanju zakl-

Enej Koprivec, 1. a

Slika 4: Vsak hip je večnost (dijakova pesem).

jučil z evalvacijo prireditve, ko se je večinsko potrdilo tisto, kar sva idejni snovalki tudi načrtovali in predvidevali, saj so tako učitelji kot dijaki najbolj(e) (o)cenili tisti del, ki so ga tudi najbolj čustveno in dogodkovno (po)doživljali, ko so se v (s)miselno usmerjeni delavniški interakciji lahko družno, vzajemno ter hkrati individualno soočali in izmenjavali svoje misli, občutja ter izkušnje.

Povzetek

V »OBJEM-u« literarnega besedovanja in tvornega sodelovanja

Sporočilna (pre)moč poezije in besede nikoli ne bo našla in dosegla vseh, a bo tako ali drugače obdarila vsakogar, ki bo (u) slišan, ker posluša: ne vselej in takoj, vsaj sčasoma pa. – Zato da lahko učitelj in dijak dejavno sodelujeta, morata razmišljati in delovati timsko ter se predvsem znati pogovarjati in prisluhniti celo tistemu, kar ju ne samo zbližuje, marveč včasih tudi oddaljuje. – Medgeneracijska bralno-literarna druženja so tako priložnost za to, da si skozi sposojene besede razkrijemo in izmenjamo svoje misli, občutja, doživetja in prepričanja, saj nas, ko se res slišimo, marsikaj povezuje, izpo(po)lnjuje, združuje, zbližuje in zavezuje. Ko razlike, tudi generacijske in stanovske, niso več vnaprejšnji razlog in argument za nasprotovanje, ampak postanejo možnost in priložnost za konstruktivno sodelovanje, se lahko začne uresničevati razvojno poslanstvo učitelja in poučevanja ter ustvarjalno učno udejstvovanje dijaka, in šele ko/če si zaupata in pripadata, lahko v sožitju prepričanj in stremljenj (so)ustvarjata svojo in vzajemno perspektivno prihodnost. V njej se v medsebojni povezanosti in prepletenosti ujameta in »objameta« posameznikova sporazumevalna zmožnost in bralna kultura, ki postaneta (k)l(j)uč in most do spoznavanja ter razumevanja tujega in lastnega bistva ter s tem tudi za vsestranski osebni in družbeni razvojni premik ter napredek.

Viri in literatura

- Maurer, Neža, 1995: *Od mene k tebi*. Celje: Mohorjeva družba.
Maurer, Neža, 1999: *Tej poti se reče želja*. Grosuplje: Mondena.
Maurer, Neža, 1997: *Metulj na snegu*. Ljubljana: Karantanija.
Maurer, Neža, 1969: *Skorja dlani in skorja kruha*. Maribor: Obzorja.
Maurer, Neža, 1978: *Čas, ko je vse prav*. Maribor: Obzorja.
Gradišar, Ana idr., 2015: *Bralne učne strategije*. Ljubljana: ZRSŠ.
Kompare, Alenka idr., 2016: *Kako spodbujati razvoj mišljenja*. Ljubljana: ZRSŠ.
Holcar Brunauer, Ada, 2016: *Formativno spremljanje v podporo učenju: priročnik za učitelje in strokovne delavce*. Ljubljana: ZRSŠ.
Grah, Jana idr., 2017: *Vključujoča šola: priročnik za učitelje in druge strokovne delavce*. Ljubljana: ZRSŠ.